

Beste leerkracht,

U heeft met de klas gekeken naar de voorstelling *Peter Peper* van *IJsbeerINC.* en *Hotel Modern*. Wij hopen dat jullie hebben genoten van de voorstelling!

Naast kijken en luisteren is zelf doen en onderzoeken van cruciaal belang. Daarom hebben we het educatiepakket *Peter Peper - Expeditie Klaslokaal* ontwikkeld. Het educatiepakket bestaat uit 3 delen:

1. Podcast 1: Peter Peper - Expeditie Klaslokaal deel I
2. Podcast 2: Peter Peper - Expeditie Klaslokaal deel II
3. Het nagesprek

1. Peter Peper - Expeditie Klaslokaal I

In dit eerste deel van de podcast wordt de geschiedenis van de kolonie Nederlands-Indië verteld door de spelers van de voorstelling.

2. Peter Peper - Expeditie Klaslokaal II

In dit tweede deel van de podcast wordt de wereld van Peter Peper voor de kinderen tot leven gewekt met fantasievolle spel- en denkopdrachten voor na afloop van de voorstelling. De kinderen gaan op reis in de klas en alle zintuigen worden geprikkeld.

Luistertip: deze podcasts kunt u het beste afspelen op een digi-bord met boxen of boombox, zodat de podcast klassikaal door iedereen tegelijk in de klas goed te horen is.

► De podcasts vindt u op youtube door op onderstaande links te klikken:

Expeditie Klaslokaal I: <https://youtu.be/Re6uLjMhiac>

Expeditie Klaslokaal II: <https://youtu.be/yeCLKeGfXxU>

!! Gaat de podcast te snel voor uw klas? U kunt hem altijd tussendoor pauzeren

3. Nagesprek

We vragen u aan het eind van de podcasts om zelf met de kinderen een nagesprek te voeren over het verhaal van Peter en Saraya. Peter Peper heeft echt bestaan en het verhaal is gebaseerd op waargebeurde historische gebeurtenissen. Het nagesprek koppelt terug naar de informatie en de beleving uit de podcasts.

Wij wensen jullie heel veel plezier toe bij *Peter Peper - Expeditie Klaslokaal* en het nagesprek!

IJsbeerINC.

ObjectTheater

HOTEL MODERN

Veel groeten,
namens team IJsbeerINC. en Hotel Modern,

Bregt van Deursen
Educatie-medewerker IJsbeerINC.

Inhoud

Hier vindt u kort de inhoud van de podcasts, de instructies en de vragen voor het nagesprek. De lesbrief duurt in totaal maximaal 60 minuten.

Inhoud:

1. Peter Peper - Expeditie Klaslokaal I	pagina 3,4
2. Peter Peper - Expeditie Klaslokaal II	pagina 5
3. Instructies nagesprek	pagina 6,7
Vragen voor het nagesprek	pagina 8

Peter Peper - Expeditie Klaslokaal I

Duur: 5 minuten

In deze podcast vertellen we over de situatie rondom de kolonialisering van Nederlands-Indië. Hoe de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) langzaam van een handelscompagnie veranderde in een onderdrukkende machthebber. De voorstelling vertelt voor een groot deel waargebeurde historische gebeurtenissen.

Er wordt ingegaan op de volgende vier kernbegrippen:

- vrijheidstrijd
- kolonie
- onderdrukking
- tot slaaf gemaakt

► **Om te starten: druk op play van Peter Peper - Expeditie Klaslokaal I**

Mocht u verder in willen gaan op de geschiedenis, dan is hier een kort overzicht:

De Banda-eilanden zijn een afgelegen groepje eilanden in de Molukken. Hoewel kleiner dan de Nederlandse Waddeneilanden, waren ze een belangrijk handelscentrum omdat ze de enige plaats ter wereld waren waar nootmuskaat werd verbouwd.

Toen de eerste Nederlandse vloot in 1599 de eilanden bereikte, kwam deze puur om te handelen. In de jaren daarop, vooral na de oprichting van de VOC, probeerden de Nederlanders echter de enige kopers te worden van de nootmuskaat en foelie die van de eilanden afkomstig waren, en zo hun Europese concurrenten het nakijken te geven. Dat probeerden ze te bewerkstelligen door verdragen aan te gaan met de verschillende Bandanese stadjes en gemeenschappen, waarin ze deze gemeenschappen militaire 'bescherming' aanboden in ruil voor exclusieve leveranties van nootmuskaat en foelie.

Naarmate het de Bandanezen duidelijker wordt dat de Nederlanders de verdragen eigenlijk gebruiken om hen onder controle te krijgen, en de Nederlanders op hun beurt merken dat de Bandanezen helemaal niet bereid zijn om uitsluitend met hen zaken te doen, wordt de sfeer grimmiger. In 1609 besluit de VOC zonder toestemming een fort te bouwen op Neira, één van de eilanden. In reactie hierop lokken de Bandanezen de opperbevelhebber van de Nederlandse vloot in een hinderlaag en maken ze hem af. Vanaf dat moment is het af en aan oorlog op de eilanden.

In 1621 komt Jan Pieterszoon Coen op de Banda-eilanden aan om een eind aan het conflict te maken door de eilanden volledig te onderwerpen. Nadat hij de belangrijkste stad die zich verzet tegen de Nederlanders heeft veroverd, maar daarna veel Bandanezen nog steeds niet bereid blijken te zijn zich over te geven, besluit hij het grootste eiland van de groep, Lontor, geheel te ontvolken. Wie niet weet te ontkomen wordt gedeporteerd naar Batavia; de Bandanezen die zich nog in de binnenlanden verschuilen worden bewust uitgehongerd. Er vallen duizenden doden. Dit wordt in herinnering gebracht in het lied van Saraya.

Het eiland wordt verdeeld in 'perken', een soort plantages, waar de nootmuskaat met behulp van slavenarbeid wordt verbouwd. Als de Nederlanders erachter komen dat ze eigenlijk niet goed weten hoe ze de specerijen moeten verbouwen, worden veel van de mensen die eerst naar Batavia zijn verscheept, teruggehaald om als slaven te werken op de plantages. Dit zijn vooral vrouwen en kinderen.

Sinds het begin van de bezetting van de Nederlanders is er verzet geweest, maar uiteindelijk blijft Banda onder Nederlandse controle tot het einde van de koloniale tijd.

► Vanuit deze podcast kunt u meteen door naar deel II van de podcast.

Peter Peper - Expeditie Klaslokaal II

Duur: 15 minuten

In dit deel van de podcast wordt de wereld van Peter Peper door middel van een geleide fantasie tot leven gewekt en beleven de kinderen een avontuur in hun eigen bekende omgeving. De spelers uit de voorstelling begeleiden de kinderen in wat ze moeten doen en ook de personages uit de voorstelling komen voorbij.

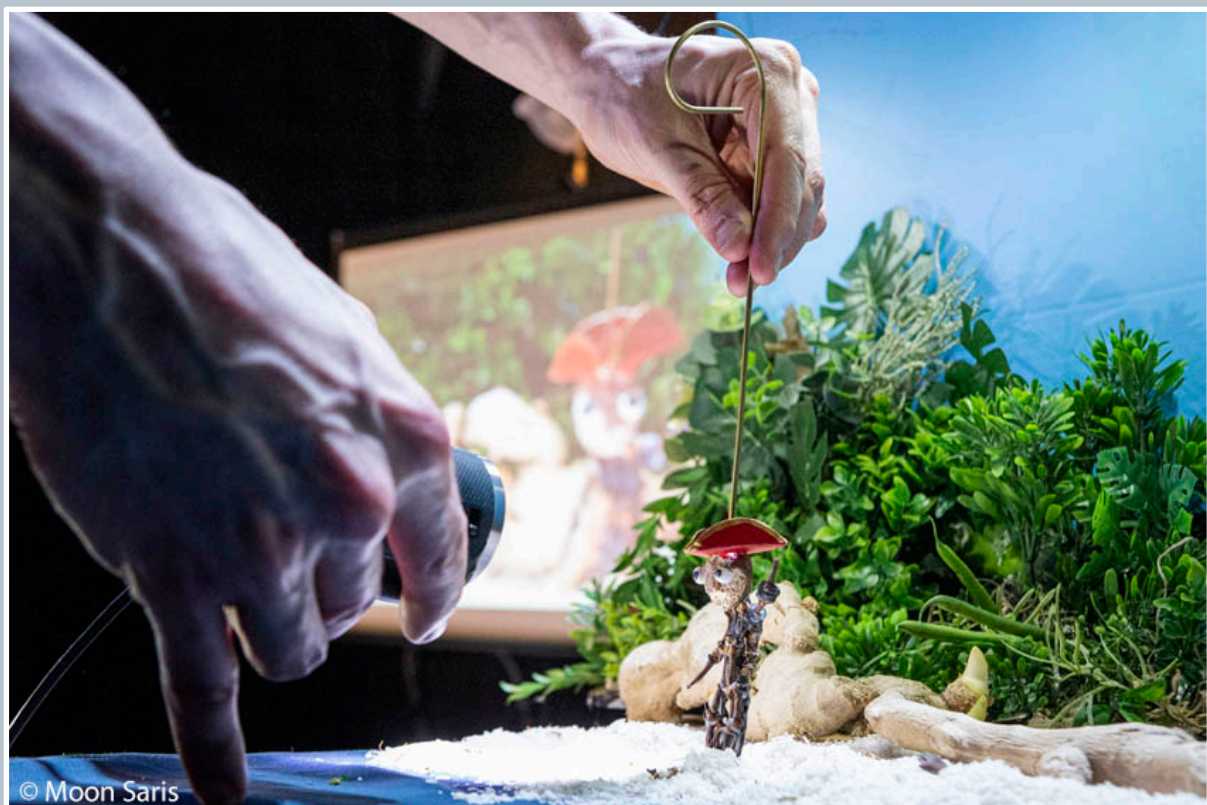
De kinderen maken zelf een vriend met een object en brengen het object tot leven. Het tafelblad is hierbij hun eigen miniatuurwereld waarin de kinderen alles met hun vriend beleven. Ze blijven achter hun tafel zitten of staan, tenzij dit anders wordt benoemd.

Benodigdheden:

- iedere leerling een eigen tafel en stoel

► **Om te starten: druk op play van Peter Peper - Expeditie Klaslokaal II**

II Vanuit dit deel start het nagesprek met de kinderen naar aanleiding van de vragen die in deze podcast gesteld worden.

Instructies nagesprek

De vragen voor het nagesprek zijn onderverdeeld in drie onderwerpen: de baas zijn, eerlijk handelen en een held zijn. Tussen de vragen door zijn korte stukjes informatie te vinden die u aan de kinderen kunt voorlezen. De vragen zijn geïnspireerd door de methode *filosoferen met kinderen*. De filosofie houdt zich bezig met vragen waar geen definitief antwoord op te vinden is. Het filosoferen met kinderen is gericht op het zelf laten nadenken.

- Blijf bij het onderwerp.
- Je hoeft het niet altijd met elkaar eens te zijn.
- Laat elkaar uitpraten.
- Luister goed naar elkaar.

► **De vragen die wij hebben opgeschreven zijn startvragen. Het is daarom belangrijk om door te vragen op de antwoorden die kinderen geven en nieuwsgierig te blijven.**

Voorbeelden van vragen om door te vragen:

- Waarom is dat zo?
- Is dat altijd zo?
- Hoe zit dat in andere situaties?
- Kan je een voorbeeld geven?

Vragen voor het nagesprek

Duur: 30 minuten

De baas zijn

Er zijn heel veel soorten van 'de baas zijn'. Je kent er vast al een heleboel: je bent het baasje over een huisdier, misschien is je moeder wel de baas van een bedrijf en je ouders zijn de baas over jou. Soms speelt er iemand de baas als je met iemand aan het spelen bent. In de voorstelling was Kaaskop de baas over Saraya.

- Mag je de baas zijn over iemand anders?
- Wanneer mag het wel? En wanneer mag het niet?
- Hoe zit dat bijvoorbeeld bij de meester of juf?
- Mag een land de baas zijn over een ander land?
- Mensen zoals Kaaskop hadden soms ook een baas van wie de Kaaskop slechte dingen moest doen. Ben je zelf slecht als je van je baas iets moet doen wat niet mag?
- Zou jij zelf iets slechts doen als iemand anders dat tegen je zegt?
Als bijvoorbeeld de juffrouw zou zeggen dat je je beste vriend moet buitensluiten tijdens het spelen, zou je dat dan doen?

Eerlijk handelen

Er zijn nu nog steeds mensen die de baas spelen over andere mensen. Zo zijn er mensen die werken in fabrieken in verre landen voor heel weinig geld. Ze krijgen zo weinig geld voor hun werk dat ze er niet eens van kunnen leven. Van andere mensen pakken ze hun paspoort af, zodat ze niet meer weg kunnen van de plek waar ze moeten werken.

- Wat is werk?
- Moet je altijd betaald worden voor je werk?
- Mogen kinderen ook werken?
- Moeten kinderen evenveel betaald worden als volwassenen?

Er bestaan nu ook fabrieken waar kinderen werken. Ze krijgen vaak bijna niks betaald voor wat ze doen en kunnen ook niet naar school.

- Vind je dat je kleren mag kopen die gemaakt worden in zulke fabrieken? (Fabrieken waar kinderen werken die heel weinig betaald krijgen en daardoor niet naar school kunnen).
- Wat als het je lievelingsmerk is?
- En wat als je vriendje deze kleren wel koopt?
- Als iedereen uit de klas die kleren draagt, zou jij het dan ook doen?

Een held zijn

- Wat is een held?
- Is een held altijd dapper?
- Wie zijn de helden in het verhaal van Peter Peper?
- Kun je ook een held en een slechterik tegelijk zijn?
- Kun je zelf kiezen of je een held wordt of word je zo geboren?
- Kun je trots zijn op iemand die een land heeft ingepikt?
- Ben je een held als je (zoals de Nederlanders op het eiland Banda) mensen hebt onderdrukt of zelfs vermoord, maar wel heel veel geld hebt verdiend?

Er staan in Nederland standbeelden van personen die mensen hebben onderdrukt of zelfs vermoord. Zo staat er het noorden van Nederland een standbeeld van Jan Pieterszoon Coen. Hij was degene die de dorpen van mensen zoals Saraya in brand stak.

- Heeft hij een standbeeld verdiend?
- Mag het standbeeld nu nog blijven staan?
- En wat als je de standbeelden heel mooi vindt?

